

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ

Ніколаєва Н. М., Роженко І. В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Розглянуто питання сутності й організації самостійної роботи студентів в умовах інформатизації освіти і широкого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: самостійна робота, інформатизація освіти, інформаційно-комунікаційні технології, самоосвіта.

Завданням вищої медичної школи є формування високоосвічених, конкурентоспроможних фахівців у галузі медицини. У зв'язку з цим пошук шляхів підвищення активності й самостійності навчання студентів розглядаємо як актуальне питання сьогодення. Значної уваги також потребують мотиваційне і технологічне забезпечення самостійної аудиторної та позааудиторної пізнавальної діяльності студентів.

Мета статті — розглянути процес організації самостійної роботи студентів (СРС) у системі вищої медичної освіти в умовах інформатизації освіти і широкого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Проблему організації самостійної роботи студентів неодноразово розглядали Л. Христова, В. Буряк, Є. Голант, М. Данилов, Б. Єсіпов, І. Лернер, О. Нільсон та ін. Проблемами інформатизації освіти займаються В. Биков, М. Жалдак, І. Захарова, Ю. Машбиць, Н. Морзе, Є. Полат, С. Сисоєва, І. Роберт, Ю. Триус та ін.

Сучасні підходи до СРС як до провідного, а в найближчому майбутньому — основного виду навчання в умовах інформаційного суспільства вимагають розробки нового змісту, принципів, методів, форм і засобів. Самостійну роботу прийнято розглядати в різних аспектах: як вид навчання, як організаційну форму навчання, як вид самостійної діяльності, як форму пізнавальної активності суб'єкта навчання. У педагогічній науці досліджено різні підходи до класифікації самостійної роботи: за умовами виконання, за способом накопичення фактичних знань із дисципліни, за обов'язковістю тощо.

Незважаючи на розробленість проблеми, слід зазначити, що в сучасній педагогіці немає однозначного визначення поняття СРС. У нашому дослідженні розглядаємо СРС як специфічну форму навчальної діяльності, провідною метою якої є формування самостійності суб'єкта навчання, за якої формування знань, умінь і навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Специфічність цієї форми діяльності студента визначається тим, що вона ставить двоєдину мету: формування самостійності студента (спеціальна мета навчання) і розвиток здібностей, знань, умінь і навичок студентів (основна мета навчальної діяльності) [3].

У цілому СРС — це різноманітні види навчальної діяльності, що здійснюються на навчальних заняттях або вдома за завданням викладача, під його керівництвом, однак без його безпосередньої участі. Це можуть бути різноманітні види індивідуальної та групової пізнавальної діяльності студентів, що здійснюється ними на аудиторних заняттях і в позанавчальний час.

Відомо, що ефективність і якість навчання переважно залежать від якісної організації процесу самостійного навчання, дидактичної якості матеріалів, що використовуються в навчальному процесі. Розв'язання цих завдань значною мірою залежить від педагогічної майстерності педагогів, їхньої підготовленості до роботи зі зростаючими потоками інформації, володіння методами її представлення, пошуку і засвоєння. Необхідною умовою розроблення та впровадження нових форм і технологій навчання є підготовленість педагогів до роботи в новому інформаційному середовищі. У цьому зв'язку, на нашу думку, важливим є формування інформаційно-комунікаційної компетентності студентів і педагогів.

Слід пам'ятати, що самостійна робота є основою самонавчання, вона сприяє формуванню готовності студента до самонавчання і самоосвіти. Самоосвіта — самостійна пізнавальна діяльність людини, спрямована на досягнення певних особистісно значущих освітніх цілей: задоволення загальнокультурних запитів, пізнавальних інтересів у будь-якій сфері діяльності, підвищення професійної кваліфікації тощо.

Важлива роль у процесі самоосвіти і СРС зокрема відводиться сучасним технологіям навчання, педагогічній спрямованості змісту навчального матеріалу, а також умовам для самостійного навчання. Йдеться не тільки про відбір змісту навчального матеріалу, а й інтерактивних інформаційних середовищ, загальну інформатизацію освіти [1], під якою розуміють сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом керує та його забезпечує [2].

У зв'язку з цим новим поштовхом до розвитку теоретичних і практичних питань, пов'язаних з організацією СРС, є активне впровадження в навчальний процес ідей інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Аналіз попередніх досліджень, який здійснювався науковцями в галузі підвищення ефективності навчального процесу на основі використання ІКТ, свідчить, що ця проблема не втрачає актуальності та потребує постійного вдосконалення у зв'язку з їх стрімким розвитком.

ІКТ — це широкий спектр цифрових технологій, що використовуються для створення, передачі та поширення інформації й надання послуг (комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, телефонні лінії, сотовий зв'язок, електронна пошта, сотові та супутникові технології, мережі бездротового і кабельного зв'язку, мультимедійні засоби, Інтернет).

Прорив у галузі ІКТ, що відбувається в наш час, змушує переглядати питання організації інформаційного забезпечення науково-дослідницької діяльності. Услід за А. Сачук [4] виокремимо кілька можливостей використання інформаційних технологій:

- 1) пошук літератури в електронному каталозі бібліотеки навчального закладу та в Internet із застосуванням браузерів типу Internet Explorer, Mozilla Firefox та ін., різних пошукових машин (Yandex.ru, Rambler.ru, Mail.ru, Aport.ru, Google.ru, Metabot.ru, Search.com, Yahoo.com, Lycos.com і т.ін.);

- 2) робота з літературою в процесі реферування, конспектування, анотування, цитування і т.ін.;
- 3) автоматичний переклад текстів за допомогою програм-перекладачів (PROMT XT) із використанням електронних словників (Abby Lingvo 7.0.);
- 4) зберігання і накопичення інформації (CD-, DVD-диски, зовнішні накопичувачі на магнітних дисках, Flash-диски);
- 5) планування процесу дослідження (система управління Microsoft Outlook);
- 6) спілкування з провідними фахівцями (Internet, електронна пошта);
- 7) обробка і відтворення графіки та звуку (програвачі Microsoft Media Player, WinAmp, Apollo, WinDVD, zplayer, програми для перегляду зображень ACD See, PhotoShop, CorelDraw, програми для створення схем, креслень і графіків Visio) та ін.;
- 8) пропаганда і впровадження результатів дослідження (виступи на відеофорумах, телемостах, публікації в ЗМІ, Інтернет).

Як бачимо, і в аудиторній, і в позааудиторній діяльності ІКТ виступають засобами комунікації, самовираження та самореалізації, що дає змогу стверджувати, що саме інформатизація освіти та широке застосування ІКТ є одним із основних шляхів удосконалення СРС.

Таким чином, зростаюча роль інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутнього фахівця сприяє підвищенню інтересу до їх використання в організації самостійної роботи студентів, забезпечуючи розв'язання широкого кола навчальних, професійних і дослідницьких завдань.

Список використаної літератури

1. Власюк О. Я. Роль самоосвіти студентів у процесі їхньої професійної підготовки у вищих навчальних закладах / О. Я. Власюк // Вища освіта України. — Додаток 4. Т. IV (16), 2009 р. — Тематичний випуск «Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору». — С. 61—65.
2. Ланде Д.В. Поиск знаний в интернете. Профессиональная работа / Д. В. Ланде. — М. : Вильямс, 2005. — 72 с.
3. Мороз В. Д. Самостійна навчальна робота студентів : монографія / В. Д. Мороз. — Х. : ХМК, 2003. — 63 с.
4. Сачук А. С. Информационно-коммуникативные технологии в образовании и в школе / Сачук А. С. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://studygur.ru/doc/717900/informacionno-kommunikativnye-tehnologii-v-obrazovanii#>

ОСНОВА ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І САМОВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Овчаренко Л.К., Циганенко І.В.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття присвячена проблемам самостійної підготовки майбутніх лікарів. Розглянуто принципи перерозподілу навчального матеріалу, роль викладача у формуванні навичок самостійного навчання, використання комп'ютерних технологій для оптимізації навчання.

Ключові слова: переорієнтація в організації навчального процесу, персональні сайти, віртуальне середовище.

В умовах сьогодення значно зросли вимоги до якості освіти в медичних ВНЗ. Концепція розвитку вищої медичної освіти орієнтована на таку модель підготовки спеціалістів охорони здоров'я, яка могла б забезпечити гарантований рівень медичної допомоги населенню, збереження і відновлення здоров'я громадян. Її реалізація покликана забезпечити вирішення таких завдань:

- підготовка професійно мобільного, мотивованого спеціаліста;
- забезпечення випускників необхідним для професійної діяльності обсягом теоретичних знань, практичних умінь і навичок;
- формування навичок роботи з джерелами інформації і вміння здійснювати самостійну професійно-пізнавальну роботу.

Розв'язанню проблем організації самостійної діяльності та засвоєння навчального матеріалу в педагогічній теорії і практиці приділяється велика увага. Це питання здавна хвилювало філософів, психологів, педагогів, починаючи від Сократа, Демокріта, Я.А. Коменського, Ж-Ж. Руссо, К.Д. Ушинського, О.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, які розуміли важливість розв'язання цієї проблеми, яка донині не втрачає актуальності. Знаменитий вислів Я. А. Коменського «...альфою та омегою нашої дидактики нехай буде пошук і відкриття способу, за якого б учителі менше навчали, а учні більше б училися» не втратив свого значення.

Протягом останніх років спостерігається переорієнтація організації навчального процесу – зі зменшення кількості обов'язкових аудиторних занять до збільшення часу на самостійну роботу студентів (СРС), що потребує певних змін у методиці викладання медичних дисциплін. СРС спрямована на поглиблення, осмислення, розширення знань із програми дисципліни, що вивчається, формування дослідницьких навичок майбутніх спеціалістів. Проте СРС не можна уявляти як стихійну діяльність, що не керується викладачем. У такій ситуації, коли студент сам вивчає певний обсяг навчальної літератури, успіх його пізнань залежить від мотивації та сумлінності, особистого досвіду організації і виконання самостійної роботи. Одним із головних питань, що вирішує викладач, є розподіл предметного матеріалу для аудиторних занять і самостійної роботи. Розповсюдженою педагогічною помилкою є прагнення донести до студента максимум змісту теми, з якого він може сприйняти лише мінімум.

Завдання викладача полягає в розвитку творчих здібностей студента. Їм пропонується в ролі випереджувального навчання самостійно опрацювати навчальний матеріал, аналізувати прочитане, відбирати головне, конспектувати основні положення, працюючи з першоджерелами, методичною літературою. По мірі формування вміння і навичок у студентів навчальні завдання поступово ускладнюються, безпосередня допомога викладача зменшується, а самостійна робота збільшується, покращуються результати навчання. При цьому педагог має відігравати